

#063

سوال نمبر 1

فرزندہ لودھی افسانہ نگاری وچ اگھڑواں تھاں
رکھدی اے، وضاحت کریں۔

جوابمعارف

فرزندہ لودھی افسانہ نگاری وچ اک اگھڑواں مقام
رکھدیاں ہیں۔ ایہ 1937 وچ ہو شیار پور وچ تھیاں
اپنی چندری دا اک عمر وچ جی سی یونیورسٹی وچ لائبریریئن
دے طور تے گزار باس رہیاں دے مشور افسانیاں
وچ بیار دا بھئی، آرمی، یوں، اردن دی موت شامل
اے۔ اینہاں میں جنے دے اوہ دے ناں نال کتاب لکھی

اوہ لے وچ اوہناں نے ارج دے معاشرے دے اوہ کاری
ضرب لائی اے۔ اوہ اپنے افسانیاں وچ ٹھیلے طبقے نال
سوں والی زیادتی، جاگیر داراں دا اگھڑیا روہ دس دیاں
ہیں۔ اوہناں دی خدمات دے اعتراف وچ پنجابی فاؤنڈیشن
دوں اوہناں نوں ایوارڈ دتا گیا۔ اوہ کاسٹی دے دیپاڑے
2010 وچ ایس جہاں نوں برکھال آگوستیاں۔

فرزندہ لودھی معراج دا اگھڑواں مقام:

فرزندہ لودھی پنجابی معراج افسانہ نگاری اوہ
دکھری تھاں رکھدیاں ہیں۔ اوہناں میں اپنے افسانیاں

وہج الجھر دے زمانے دے رگل ٹنگ تے وڑی کاری ضرب
لائی اے۔ اونہیاں دے افسانے تسلسل تے روانی،
اختصار، زمانے دی عکاسی، زبانیاں دا حقوق واسطے
کلم کردیاں نظر آؤندیاں نیں۔ آؤ اونہیاں دے افسانے
دیاں خوبیاں دا نقد اکر بیٹے۔

افسانے وہج اختصار داورتاؤ:

-1

ضرر خندہ لودھی پوراں اے افسانیاں وہج اختصار
دا اٹو کھاتے سٹھو مارنگ ورتیا اے۔ اوہ اوٹھی کول
بھی گل کردیاں نیں جنی کول اونہیاں دے کرداراں
کول ضرورت پوندی اے۔ کوئی مٹی گل نیں کر
دیاں۔ چنے دے اولے اونہیاں دے افسانے دا مجموعہ اے۔
جیہیں دا دبا چہ اونہیاں نیں خود کھیا اے۔ اولے
وہج آگھدیاں نیں۔

افسانے دی تھیر کوئی پانی دا ریڑھ نیں اے۔
نہ پیدے وہج کوئی مٹی گل کیتی گئی اے۔ اونہی کول
گل اے جنہی دے نال معاشرے نے اوہ گلے کرداراں
اوتے پلاٹ پکھیا جاوے۔

تسلسل تے روانی:

-2

اونہیاں دے افسانیاں وہج اک تہ تیبا دا دھکھرا انداز بیہ
گلہ اے۔ اوہ پیر گل اک روانی نال کردیاں دے۔ اونہیاں
نے پانڈیاں، اڈیاں، اک اخباری گل وہج پیر گل وڑے
دھکھرے تے چنگے انداز نال کیتی اے۔ جیہری پیر اک دی
سمجھ وہج وی آجاندی تے۔ ناکے اونہیاں دے نہیں دے

دردِ احققہ دی بوری ہو جاندا اے۔ معاشرتی حالات دی نکاس:

-3

”چنے دے ادریلے“ روئیاں دے دس امنسا بنیاں دا مجموعہ
اے۔ جید لے وریج میراں امنسا لے ارج دے معاشرے
دی اعلیت نوں سمجھنے لے آؤندا اے۔ امنسا لے پائیدلان
وریج اودھ صیدناں لے کرد ادر اڈ کر دیاں نیں۔ جیڑا اپنی
جندری ضرورتاں بوریان کرن ارج گنرا دیندا اے پر
اودھ لے حالان میں جھگڑے ہوندا اے۔ اں اخباری گل
اں چپ وریج جاگرو اراں تے زمانیاں دے مارے گل
کیتی گئی اے۔

شہیلے طبقے نال پیڑے ورتاؤ دی ننڈیا:

-4

ضر خندہ لو دکھی بوری امنسا نے پائیدلان، بچھلی
پیر کھائی، چنے دے ادریلے، اں اخباری گل،
وریج شہیلے طبقے نال سون دا لے ظلم تے زیادتی دی
مدد کر دیاں نیں۔ بچھلی پیر کھائی وریج معاشرے تے
جاگرو اراں دے ظلم تے بے اخی نوں دس دیاں نیں اں
لوڑ کھا آدی جیدی ساری حیاتی نالے تے اوٹے
پیسہ لے پیر کھاند لے رگ جاندی لیکن اودھی
جندری کوئی چٹھا دن نیں آؤندا۔
اں اخباری گل وریج اں ڈکیر ابا دیں جس دا مرنی
متزل دی کر آوے تے کوئی ادریلے خلاف گل نیں کرے۔
۵/۱۱/۲۰۱۵ دے وریج اں جادوں وائی کر دیاں نوں سنادے دی

تے کوئی دیکھ کے متاثر ہو کر لیندے میں۔
جائگہ داراں تے جو ٹھے پیراں دی مذمت:

-5

فرخندہ طور دھی اپنے افسانیاں وچ جاگروہ تے سرماہہ کار تے
 رو تے و ڈی تنقید کر دیاں میں۔ عینیاں تے اپنے تہو لے
 لوکاں دا جینا ڈاھڈا اوکھا بنا رکھیا اے "پائیدان"
 وچ جمہ جلدوں و مکتوبوں بعد آفس الیٹرا 117 اے تے
 او دھا افسر ادنیوں لیند اے کہ لگد اتنیوں نوکری دی
 لوڑ نہیں اے۔ "اور" وچ "فیکٹری دا مالک دستگیر
 نوں بیٹرتال دی وجہ توں او پدا اتنا بند کر دیند اے
 تے او دھی حال خالے او دھی کارووالی جیراں او 5 حال کمال
 دے کم کر کے اپنی ضرورتاں لہو یاں کر دے میں۔ تے وجہ
 یا سے "سچو لوڑا لے" وچ ارج محل دے جو ٹھے پیراں دی
 نند یا لیتی لئی اے۔ جیڑے طرح طرح دے طریقے ورتا لہو
 میں۔ پیر او پدا کوئی وی اثر نہیں ہوندا۔

زنائیاں دے حقوق دی پیر پیرنا:

-6

ہند دے اوپلے دے
 مجموعے وچ شہیلہ طبقہ دی مذمت توں کہو زنائیاں دے حقوق
 بارے و ڈی گل لیتی لئی اے۔ ارج محل دے جائگہ دار لوک
 شہیلہ طبقہ نوں لہو میں جاندے۔ اونیاں دیاں عزتتاں
 دھی جوتی درکباں میں۔ آپ چپ سہی دے وچ مالک دا
 پیر اپنے قتلے کم کرن والے دی و ڈی نال جھوٹے بول کے تے
 اونہوں اپنے نال لے جاندا اے۔ بگھو اپنی عزت نوں اودلے

ویلو کے جب مادہ لینڈی اے۔ "اے اخیاری گل" وچ
 لکھاری دستریاں نہیں کہ اوہ جیدوں رہنے آئیں خاربیان
 ہونڈیاں میں آدو مندے اے اے لٹری دے پیچھے آؤندے
 میں اوہ مدد واسطے بلاؤندی اے لہر اوس تیلے اوہ اپنی
 عزیز تون بچوتوں جاندی اے۔

-7 پینڈ دی رہتل دی منظر کشی:

لکھاری اپنے

اصناف نے وچ پینڈ دی رہتل دے بارے وڈا سوینا انداز
 درنیا اے۔ اوہ پینڈ دے وچ ہون والے وراثت
 نوں وڈے سوینے انداز دس دیاہن۔ پینڈ وچ زمیناں
 دے اوتے قبیلے، چاچے، مامے دی لٹری دا دیاہ، جو کھے لہراں
 دا وڈا ڈیرا لگا رہند اے۔ "چنے وے اوپلے" وچ اوہ
 اک لہر دار احمد دے بارے لکھ لکھ دیاں ہیں۔ جید او دیاہ صوبیاں
 خال ہوناں سی اوہ چاچے دی لٹری سی لہر جا جا وڈا حال
 سی تے روئیے اوس خال و دیاہ لہر ہون دتا۔ سیکو لوڑا اے
 دے وچ جو کھے لہراں دی زندگیاں ہیتی لٹی۔ جس دا کوکھے انداز
 رہیہ کہ

"رب لوڑا اے تے سیکو لوڑا اے"

-8 سیاسی تبدیلیاں ول اے نظر:

ضرخندہ لودھی پوری معاشرے دے وچ آؤن والیاں
 سیاسی تبدیلیاں اوتے دی جھلکار مار دیاں ہیں جو لے
 پائیدار وچ کنڈ کٹر جمیڈوں لیندا اے لہر چنگا

اے امامی حکومت ہی رہوے۔ حدوں تک رہائی حکومت

دے اور ہی رہے ۱۶۔

”اُن اخباری گُل“ میں آگے دیاں نہیں کہ حدوں

ساری نون نیشنلائز کیا ہے باقی! تے مینوں

کا ہے تو نیشنل کیا۔

9- تشبیہاں دے استعدیاں دا ورتاؤ:

مخزنہ لودھی پوراں میں رہنے افسانیاں نون و کفری

نقشاں تے رکھن واسطے او دے ورتاؤ تشبیہاں تے استعدیاں

دا ورتاؤ وی لیتا سی۔ تاکہ لیکر رکھن والے ادنیوں

جنگلی طرح دماغ ورتاؤ بچھا لیں۔

گندھ لکڑی بھلائی مار کے بنکیا جیو میں ورتاؤ لکھوڑا

سوار نون بچھا کے بنکد اے۔

اُن پور گدہ آگے دیاں نہیں۔

اپنی جھپتی رہیہ کھریاں نہیں جیو میں جھانر ورتاؤ لکھوڑا

کھر دے۔

10- چنے دے اوپے ورتاؤ لکھاری دا ورتاؤ:

چنے دے اوپے دے لکھوڑے ورتاؤ دس افسانیاں ورتاؤ

کھر دے لکھاری نظر آؤندی اے۔ لکھوڑے ورتاؤ لکھوڑے

دکھرا کھر دے نظر آؤندی اے۔ جید لے نال ادنیوں سمجھنا

وڈا آسٹان پور جاند اے۔ جیو میں ”دکھری بایل“

وچ شریف، جمیلہ بیگم، کنوں لکھاں ورتاؤ لکھوڑے اوپے لکھوڑے

سی۔ چنے دے اوپے احمد دا کھر دے لکھوڑے۔

آخریلا سطر:

مخضدہ لودھی لودھی پوراں دیا اضمائے نگاری
 ورج اُن اگھڑواں مقام سی۔ اونہیاں نے اپنے اضمائیاں
 دے مجموعہ چنے دے اولے ورج معاشرے دے لہڑے کردیاں
 او تے کاری گل بیتی اے۔ اوہ جاگیرداراں، پیراں، زنانیاں
 دے بارے گل کردیاں نہیں تے نال اوہی مندیا کردیاں
 نیں۔ چنے دے اولے دے دیباچہ ورج اوہ اگھڑیاں
 نیں۔

میں اوہ ہی گل لکھنی آں۔ جیٹری کسے پوراں دی
 سمجھو آ جاوے۔ کوئی وڈی اوکھی تے ملی گل نہیں کردی
 البس وجہ توں ای اونہیاں اضمائے نگاری دے ورج
 اُن دڈا مقام اگھڑیاں سن۔

Good attempt!!!